

Előfizetési árak

Egy hónapra 80 lej
Negyedévre.. 220 lej
Félévre 410 lej
Egész évre .. 800 lej

Egyes szám ára hétköznapi napokon 4 lej, vasárnap 5 lej, az ókirályságban pedig egy lejjel drágább.

UJSÁG

Alapította: Gombos Ferenc

Szerkesztőség és kiadóhivatal

Str. Regina Maria (völ)
Deák F. 35. Telef. 396.
Temesvári szerkesztőség és kiadóhivatal Strada Avram Iancu (völ) Takarékpénztár utca) 4. szám

FŐSZERKESZTŐ:
DR. PAÁL ÁRPÁDCLUJ-KOLOZSVÁR
XXVII. évfolyam, 201. számFELELŐS SZERKESZTŐ:
DR. ZÁGONI ISTVÁN

Ítélet a második Beniczky-pörben

A volt belügyminiszter nem védekezik — Kóbor Tamás tiltakozik a tiltott közlés vádjá ellen

(Budapest.) A Beniczky Ödön vallomása miatt ellene és dr. Kóbor Tamás ellen indított pör tárgyalását tegnap háromnegyed tizkor nyitotta meg a tárgyalást vezető elnök. A főügyész legelőször is kérte, hogy mondják ki a zárt tárgyalást, mivel az ügy összefüggésben van a már a zárt ülésen tárgyalott előbbi ügygel. A bíróság negyedőrai tanácskozás után visszautasítja az ügyész indítványát azzal az indokolással, hogy a tárgyaláson csupán a közlés körülményeiről és nem magáról a közlés tartalmáról lesz szó és így nem látja szükségesnek a zárt tárgyalást.

Beniczky nem védekezik

Ezután a Beniczky-pör vádiratának és a Kóbor Tamás ellen hozott vádhatározatnak felolvasására kerül a sor. A királyi ügyész mindkettőjüket tiltott közlés vétségével vádolja, mivel az Az Ujság emlékeztetés számában Beniczky Ödön vallomását előzetes engedély nélkül közzétették.

— Megértette a vádat? — kérdi Töreky elnök Beniczkytól.

— A polgári perrendtartás értelmében — kezdi a volt belügyminiszter.

— A kérdésre feleljen — szakítja félbe az elnök.

— Megértettem — hangzik a válasz.

— Beismeri a bűnösségét?

— Nem — mondja Beniczky. A perrendtartás megfelelő szakaszára hivatkozva, elállók a védekezéséről. Lemondok a védelem eszközeiről is.

Ezzel Beniczky leül és oldalt fordul bírónak felé.

Török elnök ezután Kóbor Tamást szólítja fel. Kóbor kijelenti, hogy nem érzi magát bűnösnek. A cikk politikai kommentárját ő írta meg. Beniczky már régebben mondotta neki, hogy vallomását ügyvédjénél letétbe helyezte. Abban a felfogásban volt, hogy miután a vallomást letették a ház asztalára és mindenkit felszólítottak az abban levők megvizsgálására, szó sem lehet tiltott közlésről. Azt is tudta, hogy Beniczky megkapta a felmentést a hivatali titoktartás alól.

Kóbor Tamás védője a bizonyítás kiegészítését kéri. A bíróság visszautasítja azzal az indokolással, hogy a kért tanúknak a kihallgatásával, — akik között a miniszterelnök és a sajtófőnök is szerepel — a védelem csak azt akarja elérni, hogy a kormány tagjait nyilatkozatra bírja, hogy mennyiben adtak felmentést a volt belügyminiszternek a hivatalos titoktartás alól.

A vádbeszéd

Ezután a főügyész tartotta meg vádbeszédét.

— Az ügynek látszólag nincsen olyan nagy jelentősége, — mondotta — mint a tegnap letárgyalott ügynek, ez azonban csak látszólagos, hiszen maga a közlés ténye volt az, amely olyan sajnálatos következményeket vont maga után és teljesen felkavarta az ország közvéleményét. Az, hogy tiltott közlés vétsége forog fenn, egyáltalában nem kétséges. Kóbor Tamásnak a vétsége azonban még sokkal súlyosabban esik a latba, mint a Beniczky Ödöné, akiről köztudomású, hogy politikailag exaltált ember. Kóbornak azonban, mint lélek-buvár írónak és mint a politikai életben jártas

publicistának tudatában kellett volna lennie annak, hogy ez a közlés milyen hatást fog kiváltani az ország közvéleményében és milyen következményeket fog vonni maga után. Minden az ország helyzetét ismerő embernek meg kellett volna borzadnia, amikor számot vetett magával, milyen hatással lesznek a népre a kormányzó személyére szórt rágalmak? A leg-súlyosabb büntetést kéri a vádlottakra, akik a közléssel az ország békéjének megbontására törekedtek.

Mikor jön vissza a törvénytisztelet?

A védő ezzel szemben kijelenti, hogy tiltott közlés vétségéről szó sem lehet egy olyan ügynél, amelynek összes aktái a képviselőház asztalán fekszenek és amelyekbe bárki betekint-het. Különös fényt vet a magyar igazságszolgáltatásra, hogy míg egy ilyen régen történt gyilkosságnak közismert gyilkosai szabadon járnak, addig az ügyről író újságírókat és politikusokat állítják törvény elé és kéri rájuk a súlyos büntetést. A kormánynak ez a magatartása sokkal jobban hat a közvéleményre, mint az egész közlés.

— Mikor kel fel újra a mi napunk és mikor jön vissza a törvénytisztelet és a jog megbecsülése? — fejezi be a védő beszédét. — A felmentő ítélet kötelessége a bíróságnak.

Beniczky Ödön nem mondott védőbeszédet. Kóbor Tamás pedig csak egy szóban reflektál a királyi ügyész vádbeszédére.

A perbeszéd elhangzása után a bíróság Beniczky Ödönt felmentette, Kóbor Tamást pedig egyhavi fogságra és ötmillió korona pénzbüntetésre ítélte.

Létrejött a megegyezés a kolozsvári kereskedők között

— Az Ujság tudósítójától —

Az a törekvés, hogy a kolozsvári kereskedelmi és iparkamarai választásokra a választók egységes lista jelszava alatt vonuljanak föl, a tegnapi megbeszélések folyamán még kecsgetett némi reménnyel. A pénteken lefolytatott tárgyalások során azonban kiderült, hogy a választók széthúzó törekvései következtében a megegyezést létrehozni aligha lesz lehetséges. A megegyezés lehetőségét még jobban elgáncsolta az a tudat, hogy a kormány pártcéljainak érvényesítése érdekében aligha fog visszariadni az iparkamara választandó tanácsstagjai felének kinevezésétől. Ebben az irányban a tárgyalások a megyei prefekturán állandóan folynak s a beavatottak szerint a kormány exponenseinek összeállítása a napokban befejezést is nyer.

Lapzártakor veszik a hírt, hogy ma délután a vármegyei prefekturán Lepadatu miniszter elnöklése alatt bizalmas megbeszélés volt. Az értekezleten végleg elejtették a kinevezéssel való választás módját és megállapodtak abban, hogy a kamarai választásokat paritásos alapon ejtik meg. A kereskedők tanácsa a kamarában a kisebbségi tagokat fogja delegálni, a különböző gazdasági érdekeliségek pedig a többséghez tartozó tagokat fogják jelölni.

Rocsánat, hogy beleszólunk

A magyar párt elnöksége cáfoló nyilatkozatot adott ki, amelyben hírlapi híradásokat kategorikusan valótlanágnak minősít. Az elnökség egyik tagja, az egyik alelnök azonnal hírlapi kijelentéseket tesz, amelyekben megcáfolja az elnöki együttes cáfolatát. Abban a pillanatban, amint kezünkbe került a központi irodának a sajtó számára kiadott cáfoló kommunikéje, nyilvánvalónak láttuk, hogy igen lényeges kérdés belső vitájának egyik álláspontja keresi ebben a nagy nyilvánosságot. Azt sem volt nehéz megjósolni, hogy vita lesz belőle a nagy nyilvánosság előtt, amely napfényre fogja hozni az igazán szűkkörű elnöki vezetőség kebelében is élénken élesedő ellentétet. Mi szükség van erre és milyen aktuális parancsoló kényszere veti fel a vitakezdeményezést? — kérdeztük magunkban és jobbnak tartottuk volna, ha azt a központi cáfoló nyilatkozatot visszavonják. Ha már kiadták.

Mert a pártban lehetnek elvi véleménykülönbségek és ellentétek s felfogások, amelyeknek a vitája szükséges volna minden nagyjelentőségű kérdésben azt az eredőt kitermelni, amely a magatartást, vagy állásfoglalást irányítja. Délelőtt az egyik alelnök aláír egy hírlapi nyilatkozatot, amelyben azt mondja, hogy nem és délután a másik alelnök ugyancsak hírlapi nyilatkozatban azt vágja rá erre a nem-re: de igen. Az elnökség kiad egy nyilatkozatot és az egyik alelnök rámondja, hogy nemcsak ő nem írja alá, hanem tagadó álláspontjában osztozik maga az elnök is.

Mert voltaképpen ezeket mondják a Bethlen György gróf és Sándor József alelnökök nyilatkozatai. A név nélkül kiadott hivatalos elnökségi kommuniké pedig a Bethlen gróf nyilatkozatát fedi, egyik a másiknak értelmében íródott. Szó van pedig ezekben a nyilatkozatokban a csucsai paktumról. Illetőleg arról, hogy az Averescu-párttal kötött paktum mellett áll-e feltétlenül és változhatatlanul a magyar párt, vagy tárgyalásokat folytatott új megegyezés létrehozása végett a Maniuék pártjával. Az egyik álláspont szerint nem tárgyalni senki a nemzeti párttal, a másik szerint: de igenis tárgyalni. Tehát nem érdemi és elvi vita ez, hanem egymásra rácsapolás. Ez az, amire kár annyi energiát áldozni, mint amennyit ráfordítanak. Az egység jelszavával csinálták egészen szűkkörűvé az elnökséget és ezek a nyilatkozatok mutatják, hogy a belső egységük hiányosságaiból milyen ádázatosan virágozik ki az örökös szöges személyi ellentétek, egymás elleni tulsúlyküzdelmek tövisrózsája. Ha Sándor József, aki a pártvezetőségnek legrepresentatívabb alelnöke, tárgyal valakivel, akkor megjelenik a kommuniké, hogy az az ur (mert nem nevezik meg) csak magánemberként beszél. Ha Bethlen György írja alá a hivatalos közleményt, akkor Sándor József kifejezésre juttatja a nyilvánosság előtt: én és az elnök nem írjuk alá. Mikor már ennyire érlelődött ez a belső harc, hogy már hírlapi fórum elé jönnek vele, akkor képzelhető, hogy mennyi energiát fordítottak ott benn az egymásközötti vitára.

Szerény a véleményünk és minderre nem jutna idő és mindezekre nem kerülhetne sor, ha nem alakult volna a pártvezetőség annyira zártkörűvé. Bocsánat, hogy e szerény megjegyzéssel a nyilatkozatharcba beleszólunk. De ezzel mi napirendre is tértünk felette.

Aggodalmas belső harcok az Ipartestületek Szövetségében

Elnök, aki nemzetiségi egyetértést színellett, s azután harcot kezdett a kisebbségi iparosok ellen — Az Iparosok Lapja kizárási indítványt tesz

A kolozsvári román iparosoknak és kereskedőknek egyik túlzóan sovíniszta egyesülete pár héttel ezelőtt akciót kezdett, hogy a népkisebbségi iparos- és kereskedőtársadalom ellen a kormány rendszabályokat vigyen végbe. Kivánta, hogy az iparkamarai választásoknál üssék el a népkisebbségeket választási joguktól. Kivánta, hogy a népkisebbségi iparosoktól vegyék el azokat a munkagépeket, melyet ők hosszulejáratu hitelre még a magyar államtól kaptak, de éppen a hosszas használat által már tulajdonukká is lettek. Végül még azt is kivánta, hogy jövőben csak román születésű egyén kaphasson iparengedélyt.

Az illető túlzó egyetértés az iparkamarai választások elrontására kezdett akciójával tegnap is foglalkoztunk. De az egész barbár-felfogású mozgalommal szemben a népkisebbségi iparostársadalom egészséges visszahatása sem marad el. Ma az „Iparosok Lapja” szerkesztőségétől kaptunk értesítést, melyben ugyanez a lap jelzi, hogy a mozgalom sugalmazója és irányítója Aradról ugyanaz a Vulcan J. Maxim nevű gépgyáros, aki az Aradon székelő Ipartestületek Országos Szövetségének az elnöke. Bejutott pedig az elnökségbe úgy, hogy a szinte kizárólag népkisebbségi iparosokból álló szövetségben a nemzetiségek közötti egyetértés színelésével szerezte meg maga részére a bizalmat.

Ugyanez az elnök aztán türelmetlen fascista vezetőként éppen a kisebbségi iparos tömegek ellen indított legintenzívebb harcot, magát szövetséget is felhasználja türelmetlen politikája szolgálatára. Asszisztense ebben a munkában egy Feier J. Lajos nevű ember, aki az ipartestületi szövetség választmányi tagja, aki a szövetség igazgatója ellen magyar volta miatt indított harcot, s ezzel a szövetség munkáját kezdet óta megbénította.

Ezeket a vádakat felsorolva, az „Iparosok Lapja”, mint amelynek szintén része volt az ipartestületi szövetség megteremtésében, felhívja a választmányt, hogy Vulcan L. Maximot és Feier J. Lajost zárják ki a szövetség kebeléből. Az alapszabályok 3. szakasza ugyanis eltiltja azt, hogy a szövetség politikai, nemzetiségi és vallási viták színhelyévé tétessék, s legkevésbé az elnök és a választmányi tagoknak lenne szabad ez ellen vétenie. A feljelentő és kizárást indítványozó lap a legélesebb személyi harcra is készre nyilatkozik, hogy a szövetség közérdekét megvédhesse.

Alaposan föltehetjük, hogy a komoly és nemes buzgósságu szaklap önértékes kezdemenyezése nem marad siker nélkül. Végére is a 98 százaléka román népkisebbségi iparosokból álló szövetség nem viselheti el, hogy éppen ezt a szövetséget használják ki a népkisebbségi iparosok ártalmára.

Zászlót bontanak a csehszlovákiai német földművesek

Közös ellenzéki frontot akarnak összehozni

— Az Ujság tudósítójától —

(Prága.) Csehszlovákia német kisebbségeinek története jelentős fordulathoz érkezett.

Ismeretes, hogy a különböző pártokra tagolt, bár egyébként elég nagy parlamenti képviselővel rendelkező német kisebbségi pártok különösebb eredményt mindeddig nem értek el. Az ősszel kezdődő új politikai éra külön súlyos meglepetéseket tartogat különösen a kisebbségek számára. Erre való tekintettel a németek legerőteljesebb és legizmosabb politikai pártja, a gazdák szövetsége vette a kezébe a kisebbségi ügyek irányítását és kiáltványt bocsátott ki a többi német pártokhoz, amelyben kötelességükre teszi, hogy a közös harcban sorakozzanak melléje és alkossanak egységes frontot. A nagyjelentőségű felhívás főbb részletei a következők:

A hat esztendei parlamenti küzdelemnek vége felé közeledünk. A prágai parlamentnek új küzdőtere természetessé teszi, hogy különböző német pártok a célok és utak tekintetében nem voltak mindig egyek. Meg kell azonban állapítani, hogy az összes pártok egysége volt abban a fátárságban, hogy a német népnek érdekeit a legjobb erők szerin szolgálgják. Nem kell keresnünk, hogy a legkeményebb küzdelem és minden áldozat ellenére is miért nem lehetett megóvni a bajoktól. A veszteségeknek és leveréseknek azonban csak újabb harcra és újabb ellenállásra kell bennünket ösztönözniök. Itt van szükség az egyes német pártoknak az egységre.

El kell ismerni, hogy a meglevő pártok élesen körülhatárolt politikai egyéniségekké fejlődtek ki, amelyek a német nép politikai szerveztségének használható eszközeivé lettek. Mégis minden erővel meg kell kísértetni, hogy a német védő front egységét politikai téren is felállítsuk, amely az egész német népnek közös védelmi frontjához csatlakozzék. Erre a kísérletre annál inkább szükség van, mert a nemzet ellenfele, az állam egyebet tekintetbe nem vevő hatalmi birtokosa olyan választói törvényt készít elő, amely minden demokráciának kigunyolása s mert várni lehet, hogy minden megengedett és meg nem engedett eszközzel rajta lesz, hogy az eljövendő választási küzdelemben a német népnek további károkat okozzon. Kitűnő szervezeteire támaszkodva a gazdák szövetsége

gében egyesült német parasztság képviselői azt hiszik, hogy a német nép teljes erejének egyesítésére a felhívást nekik kell megadniok. A megsemmisítésünkre egyesült ellenfeleinkkel szemben a német pártok egyesített védelmi frontját kell szembe állítani. A választási küzdelemben nem a minket elválasztó dolgokat kell előtérbe tolni, hanem a közös népiségnek egyesítő kötelességét a közös ragaszkodást, szülőföldünkhöz, nyelvünkhöz és ezeréves kultúránkhoz.

A közös sorsnak kell összefognia. Teljes tisztelettel a minden német párt önállósága iránt, de a német nép jövője iránti gondoktól kényszerítve hívjuk meg önmagunk közös megbeszélésre, amelynek alapján és amelynek eszközeivel a közös védő harcot megvívhatjuk. Más kisebbségek képviselőinek figyelemreméltó törekvése szolgál biztosítékul arra, hogy egy közös ellenzéki frontot alkossunk. Ezt a magasabb célt azonban csak úgy lehet elérni, hogy ha ennek az államnak német nemzeti kisebbsége jó példával jár elől. Kovácsoljuk meg a német egység illő fegyverzetét. Küzdelemre hívunk az uralkodó erőszak e rendszere ellen. Az egyedüli küzdő eszköz csak a mi politikai zártágunk lehet.

Ez a felhívás egész Csehszlovákiában óriási feltűnést keltett és a kormány maga is a legerősebb kisebbségi megmozdulásnak tartja, számolva azzal, hogy a Gazdaszövetség hatalmas szervezetében a népet alkotó nép van valóban képviselve, amelynek minden megmozdulása nemcsak politikai eszközt, hanem komoly és reális erőket jelent.

Aki jól és olcsón akar vásárolni
porcellánt, kályhát és chamottetéglat,
az ne mulassza el felkeresni az

I R I S

hazai gyár lerakatát **Cin. Calea Regele Ferdinand 36-38.**, ahol a gyár páratlan minőségű gyártmányai **engros és ende** árúkatnak

— Az „Ujság” hirdetése a legjobb és legolcsóbb.

A halott Fenyvessy Emil sikerei

Párisi mozik közelharca — Hogyan arat sikert halála után egy magyar film-színész?

— Az Ujság tudósítójától —

(Páris.) A példátlanul felfokozott idegenforgalom ellenére rosszul megy a párisi moziknak. A párisi kispolgárok — a mozik rendes látogatói — a fálvakon nyaralnak és az idegenek legnagyobb része már hónapokkal ezelőtt odahaza látta a jelenleg futó filmeket.

A párisi mozitulajdonosok a reklám minden eszközét igénybeveszik, hogy eltüntessék budgetjükből a deficitet. „Soha nem látott szenzáció”. „Az idény legnagyobb filmje” áll a hirdetőoszlopokon és a ragyogó fenomális címek alatt apró betűkkel: „A műsorváltoztatás jogát fenntartjuk”. A hirdetett filmeket soha ki nem fizette a mozitulajdonos, a filmek soha birtokában nem voltak és a „műsorváltoztatás jogánál” fogva rendszeresen jelentéktelen, régi filmeket perget.

A trükk bevált egyideig, de később rájött a közönség a mahinációra és továbbra is távollétével tüntetett. Egyik direktornak most zseniális ötlete támadt.

Elkeseredett harc

Tudni kell, hogy az egyetlen német filmszínész, aki Párisban ismert és népszerű, **Emil Jannings**. A „nagy Emil”, — ahogy Berlinben nevezik — „Az utolsó ember” című filmjével hódította meg a párisiak szívét. Jannings ma elsőrendű márká Párisban és filmjei en suite mennek heteken, vagy hónapokon át. Jól számított tehát a **Ciné-Max-Lindner** igazgatója, amikor a tropikusán izzó nyár legkésőbbi napjaiban „Egy trón várományosa” címen kihozott egy többfelvonásos „társadalmi drámát”. Mint a színlapok hirdették, „a hasonlíthatatlan **Emil Jannings** a főszerepben kibontakozik előttünk egy megrázó tragédia, a legszomorubb uralkodó legszomorubb emberi sorsa...”

A közönség megostromolta a pénztárakat, a direktor a kezét dörzsölgette. Minden kitűnően ment és megy máig is egy incidenstől eltekintve. A konkurens mozi tulajdonosának tollából és ennek nyomán a napilapokban megjelent egy szenzációs alcímekkel ellátott hír:

„Egy sarlatán gardáskodása a tisztes moziiparban”

Az ál-Jannings és impresszáriója. — Mi kell a párisi közönségnek, — vagy a század legnagyobb blöffje.

A cikk elmondotta, hogy a **Ciné-Max-Lindner** egy régi, Párisban évekkel előbb bemutatott filmet, a „Habsburgok tragédiáját” hozta ki új cím alatt és főszereplő megnevezésével. Jannings soha hasonló filmben nem játszott és **Ferenc József** szerepét nem ő kreálta.

A debatte megindult. Az egyik szaklap végre kihozta az affér legszenzációsabb fordulatát: **Ferenc József** szerepét egy ál-Jannings, „egy Fenyvessy nevű ismeretlen osztrák színész” játsza.

A **Ciné-Max-Lindner** direktora gunyos nevetéssel válaszolt másnap. De a nevetés határozottan erőltetett volt. A finomabb pszichológiai ösztönnel bírók megértették, hogy a konkurrencia legújabb kardesapása szíven találta.

Nyilvánvaló, hogy **Janningsnak semmi köze a filmhez**. De az esetnek van egy igen figyelemreméltó magyar vonatkozása: a **Fenyvessy** vel kapcsolatos. Bizonyos, hogy a párisi és általában semmiféle mozipublikumot nem lehet elkápráztatni egyedül a névvel. A párisi szenzációs siker tehát csak annyiban köszönhető a **Jannings-névnek**, hogy fölkellette a közönség figyelmét. A **succés oroszlanrészre azonban „az ismeretlen színész” a szegény halott Fenyvessy Emilt illeti**, akit ez az elégtételle, filmszínészi kvalitásának elismerése, minden bizonnyal szívből megörvendeztetné — a kissé groteszk mellékkörülmények ellenére is.

Mussolini is résztvesz a külügyminiszterek lausannei konferenciáján

(Róma.) Hivatalos helyről nyert információk szerint **Mussolini** tervbe vette, hogy résztvesz a biztonsági kérdés ügyében megtartandó külügyminiszteri konferencián. A konferencia egyelőre Lausanneban van tervbevéve s igen valószínű, hogy már szeptember végén meg fogják tartani.

KÖZÉLET

Kiki a maga mesterségét folytassa!

Válaszom Apor Péter dr.-nak

Kegves jó Uram! Ön kétségtelenül érdekes cikkében kéri, hogy ne értsem félre írása célját és lényegét. Kijelentem, hogy nem értem félre. Viszont rögtön kijelentem azt is, hogy írása céljában is lényegében is borzasztóan téved. Mert ugyanis ön nekem azt ajánlja, hogy folytassam a magam mesterségét és ne politizáljak. Ugyanezt ajánlja Sándor Józsefnek és Dózsa Endrének is. Viszont Ugron Istvánt megdicséri azért, hogy... politizál, mert ön szerint neki ez a mestersége. Abban igaza van, hogy az én mesterségem tényleg — a művészet, de már például Dózsa Endrének körülbelül csak olyan mestersége az Erdélyi Irodalmi Társaság elnöksége, mint amilyen lehetne — bárki más irodalommal is foglalkozó lateinernek. Hiszen Dózsa Endre — nem abból él és nem abból élt. Sokkal inkább élt a — politikából is, mint az irodalomból. Viszont én a multba is, ma is mégis csak és kizárólag a mesterségemből élek és tartom a családomat is. Ugron Istvánról minden ember tudja, hogy diplomata volt. Azt pedig mi (Ön is, én is) nagyon jól tudjuk, hogy a diplomata és a politikus között legalább akkora különbség van, mint a filegoria és az allegoria között. Ön örömmel állapítja meg, hogy milyen követésre való példát mutatott Ugron István akkor, amikor felreállott az Erdélyi Múzeum Egyesület éléről, mihelyt úgy gondolta, hogy az ő személye árthatna az Erdélyi Múzeum Egyletnek. Elismerem, hogy ez becsületes és okos megoldás volt, viszont honnan tudja ön azt előre, hogy nem volna ugyancsak hasznos a magyarságnak, tehát becsületes dolog, ha Ugron István a magyar párt éléről is visszavonulna és folytatná a maga mesterségét? Lehet, hogy nekem ebben nincs igazam, viszont Ön sem tudná semmivel sem bizonyítani, hogy Ugron Istvánnak pártelnöksége nélkülözhetetlenebb-e, vagy E. M. E. elnöksége?

Egészen mellékesen emlékeztetem önt arra, hogy tudtommal Deák Ferenc mestersége táblabíró és földbirtokos volt és szegény — mégis politizált. Eötvös József és Kemény Zsigmond szintén politizáltak, pedig Ön szerint inkább „csak írtak” volna. Kossuth Lajos ügyvéd volt és — politizált.

Viszont meg is fordíthatom a dolgot és kérdezhetném önnel: miért politizálnak ma és nálunk az egyházak és miért nem a politikai párt? Miért vezet egy választást az E. G. E. akkor, amikor Ugron István egyházi konferenciára utazik?

Folytathatnám tovább és így tovább, de ninesen értem.

Ellenben valamit szeretnék Önnek megmondani, amit erről a dologról én vallok.

A politika ma Erdélyben nem külön mesterség, különösképpen nem kiváltságos osztályok monopóliuma, hanem egyszerűen a magyarságnak életéért, gazdasági és kulturális vagyonaért, a gyerekeinkért, magyar jövőnkért folytatott élethalálharc, amit a sors kényszerített reánk. Higgye el, Uram, olyan szívesen nem politizálnék, mint a hogyan a háborúig eszembe sem jutott politizálni. Ma azonban muszáj nekem, Önnek, a földmivesnek, mesterembernek, lateinernek és mágnásnak is politizálnia, mert — magyar. Munka ez, Uram, keserves, nehéz, gyöttrő munka, melyet azonban vállalnunk muszáj mindnyájunknak. És vállalnunk elsősorban nekünk, a szellem mestereinek, akik többet látunk, többet tudunk, többet éreztünk, akik szabadabbak vagyunk, mint magyar testvéreink tömegei. Minket nem köt a földünk, melyért remegnünk kell és — alkudnunk muszáj, nem köt anyagi mesterség, mely engedélyekhez, helyhez, jóindulatokhoz van kötve. Mi bátrabbak lehetünk, mint más, mert minket védelmez a szellem nemzetközi kiváltsága.

Uram! Én azt vallom, mert tudom, hogy nekünk, (nekem és szellemi munkástársaimnak) éppen nekünk kell politizálnunk, sőt minket, éppen minket jelölt ki a sors (nem valamely politikai gyűlés taktikája), hogy irányítói legyünk népünk sorsának. Mint ahogy minden zivataros történelmi fordulóban a szellem látókai voltak az igazi politikai vezetők s prófé-

ták riadóján és vértanuk önfeláldozó elszántságán kapott új élet felé kilátásokat a szenvedő tömeg.

Vannak kérdőző idők, mikor csak kitaposott utakon való mesterség a politika. De vannak robbanó idők, mikor új intuíciókkal, művészetből való feláldozással kell politikát

folytatni. A mai időkhez nem talál a kérdőző politika s végzetesen tévednek, akik ilyen kérdőzések visszaáhitásával akarják eltüntetni a szellem munkáit, hogy az életnek új utat vágjanak. Hiszen így elveszik a kérdőző politikusoktól is az ő jövőkének kenyereket.

Kós Károly.

Lezuhant a kettészakadt Zeppelin fele

(Newyork.) Az Ohio állambeli Combrelandból jelentik, hogy a Shenendoah nevű óriási Zeppelin tomboló viharba került, amelyet a léghajó szerkezete nem bírt ki. Mintegy ezer méter magasságban a heliummal töltött hatalmas test kettészakadt, az egyik rész azonnal lezuhant, a másikat pedig a vihar tovább sodorta.

A léghajó az első Amerikában, német szakértők alatt épített léghajó volt, — amelynek méretei meghaladták a legutóbb Németországból Amerikába átrepült Zeppelint. A katasztrófa híre óriási feltűnést és ijedelmet keltett az Egyesült-Államokban, annál inkább, mivel a katasztrófáról, amely egy egész néptelen terület felett történt, még nem érkeztek pontos jelentések. Az eddigi táviratok szerint a lezuhant darabon levő negyvenhét utas közül tizenhárom meghalt és tizenheten súlyosan megsebesültek. A vihar által elsodort darabról semmi hír sincsen. A léghajó kapitánya, három hadnagy, a főmérnök az áldozatok között van. Két halottnak a személyazonosságát nem sikerült megállapítani.

Letartóztatottak gyűlése a börtönben

(Bukarest.) A kormány felhivatalosa, a Viitorul, az egységes munkásszaktanácshoz tartozó munkásvezetők letartóztatását egy, az egész országra kiterjedő forradalmi jellegű szervezkedés középpontjába állítja be. A letartóztatott munkásvezetők pedig, akik a legszigorubb ellenőrzés alatt állanak, módját tudták találni annak, hogy a kormány vádjait a nyilvánosság előtt propagációjában támadják meg.

A munkásvezetők, akiket megbeszélés közben tartóztatottak le,

a tárgyalásokat a börtönben megse-

kités nélkül folytatták

és annak eredményéről pontos jegyzőkönyvi kivonatban értesítették a bukaresti sajtót is. A börtön falai között megnyitott gyűlés elsősorban az éhségstrájkot proklamálta s a strájk levezetésére bizottságot nevezett ki. A letartóztatott munkásvezetők a kimondott strájk mellett mindaddig ki akarnak tartani, amíg szabadságra helyezettetésüket el nem érik.

Szeptember elsejétől a tizenkilenc letartóztatott munkás egy falat ételt sem vett magához.

A letartóztatott munkásvezetők ügyében Hotinescu őrnagy, hadbiztos teljes eréllyel folytatja a nyomozást. Tegnap megidézték Cocea hírlapíró, a bukarestben megjelenő „Facla” szerkesztőjét, akitől arra vonatkozólag, hogy a munkásvezetőknek a börtönben írt manifestumát, amely a lapban megjelent, ki írta. Cocea kijelentette, hogy ő, mint a lap szerkesztője, az anyagot abból a szempontból bírálja el, hogy aktuális-e, és ha ennek a követelménynek megfelel, a kéziratot a nyomdába adja anélkül, hogy annak írója után érdeklődne. A hadbíró ekkor kérdést intézett a jelenlevő letartóztatott munkásvezetőkhez, hogy kiírta és hogyan juttatták nyilvánosságra a kérdéses manifestumot, választ azonban nem kapott. A kihallgatásról jegyzőkönyvet vettek fel, mely után Coceát elengedték.

Megismételték a sétatéri drámát a helyszínen

Julius huszonkettedikén a sétatéri kioszkban Nussbaum tövisi keresbedőt egy halálos revolverlövélssel állítólag megölte Dr. Boeriu kolozsvári orvos. Boeriu súlyos gyanuokok alapján úgy a törvényszék, mint az ítélőtábla vádtanácsa vizsgálati fogságba helyezte és ebből a vizsgálati fogságból Persescu vizsgálóbíró hazaérkezése szabadította ki, aki szabadsági idejének letelte után hazatérve és a sétatéri rejtélyes gyilkosság ügyét felülvizsgálva, úgy találta, hogy Boeriu letartóztatására nincs elég ok és ezért szabadságra helyezte.

Tegnap délután ebben az ügyben jelentős fordulat következett be. Leonida Persescu vizsgálóbíró a sétatéri Kioszkban helyszíni tárgyalást tartott. Délután két órakor két rendőr jelent meg a sétatéri kioszkban, akik elállták a kijáratokat. Egy óra múlva megérkezett a vizsgálóbíró, aki a gyilkosság színhelyén a kioszk félreeső helyén megkezdte a kihallgatásokat. A kihallgatások az új perrendtartásnak megfelelően folytak le. A félreeső helyre fehér abrosszal leterített asztalt vittek be és egymásután hallgatták ki azokat a tanukat, akik a titokzatos gyilkosságra vonatkozólag felvilágosítást adhattak. Az első tanu Mehelean János koronatanu volt, aki állítólag szemtanúja volt annak a pillanatnak, amikor Boeriu Valeriu orvos Nussbaum halálát okozó revolvert jobb kezéből balkezebe helyezve, a félreesőhely ablakpárkányára helyezte el. A tárgyalások megkezdése előtt az Ujság munkatása hosszabb beszélgetést folytatott a gyilkossággal terhelt, de utóbb szabadságra helyezett Boeriuval. Mielőtt a tanuk kihallgatások megkezdődtek volna, Boeriu az Ujság munkatársának odanyújtotta jobb kezét: — Ez a kéz tiszta — mondotta. — Soha embert nem ölt. Ezután megkezdődtek a kihallgatások.

Mehelean előadta, hogy a titokzatos esetet

megelőző nap Szamosujvárról érkező Kolozsvárra. Este elment testvérbarátjának, Mehelean Péternek lakására a Kioszk helyiségébe, ahol egy fröcsöt ivott meg és azután ott töltötte az időt. Éjjel félegy órakor látta, amint Boeriu Nussbaum társaságában bement a félreeső helyre, ahonnan pár pillanat múlva tért vissza s ezalatt történt a lövés, mikor Boeriu kijöve az érdeklődőknek kijelentette, hogy nem történt semmi. A helyszíni tárgyaláson jelen volt Macedonescu ügyész is. Kihallgatták Mehelean Pétert és feleségét, akik megerősítették Mehelean János vallomását. A helyszíni szemle alatt kisebb incidens fordult elő. Mehelean Péterné vallomását kisebb jelentőségűnek tulajdonította Persescu vizsgálóbíró, mint a tanuképen kihallgatott kenyeres leány vallomását s ezért Mehelean Péter felvilágosítást kért a vizsgálóbírótól. A vizsgálóbíró megmagyarázta Meheleánénak, hogy a törvény előtt mindenki egyenlő s így az ő vallomása egyformán esik súlyba a terhelőtanuk vallomásával.

A helyszíni tárgyalásról véletlenül tudomást szerzett egy újságíró is, aki a félreeső helyről szomszédos konyahelyiségben rejtőzködött el és a kihallgatásnak minden mozzanatát megfigyelhette. A rejtékhelyen azonban nem sokáig maradt leplezetlenül, mert rövidesen Macedonescu ügyész vezetésével rendőrök jelentek meg a sétatéri kioszk összes helyiségeiben, hogy az újságíró rejtékhelyét kipuhatolják. Mire azonban a rendőr megjelent, az újságíró már kánforára vált. A helyszíni tárgyalás befejezése után egy újságíró kérdést intézett Leonida Petrescu vizsgálóbíróhoz a kihallgatások eredményéről.

— Engem a bírói esküm kött — mondotta és semmit sem mondhatok a kihallgatásról. Holnap fogjuk folytatni a kihallgatásokat s talán a holnapi kihallgatások világosságot fognak deríteni erre az rejtélyes ügyre.

Károlyi Mihály bíróság elé áll Magyarországon

(Budapest.) A „Manchester Guardian” munkatársa hosszabb beszélgetést folytatott Károlyi Mihállyal, aki kijelentette, hogy megmásíthatatlan szándéka a közeljövőben Magyarországra visszatérni.

Több, Európa politikai életben nagy szerepet vivő államférfiival, így például Masarykkal és Painlevével tudom bizonyítani, — mondotta Károlyi — hogy a háboru alatt és azután is minden erőmből csak a magyar nemzet érdekében dolgoztam.

Remélem, sikerülni fog ügyem újrafelvételét kieszközölnöm. Szilárd elhatározásom, hogy hazámra visszatérek és megjelenek bírám előtt, még ha előre megleszek is győződve arról, hogy el fognak ítélni.

Károlyi Mihály különben elutazott Genfbe, ahol a Népszövetség mostan folyó ülészsaka alkalmából remény olyan kapcsolatokat szerezni, amelyek révén elérheti ügye újrafelvételét.

Elnökválasztás a kolozsvári mezőgazdasági kamarában

Meghiúsult kormánypárti akció Blaskovics sváb népvezér mandátuma ellen — A kolozsvári alakulást nem tudták megtartani

— Az Ujság tudósítójától —

A mezőgazdasági kamarák választásán — akár hogyan szögez le néhol, hogy politika-mentes volt — pártok mérköztek össze mindennütt, ahol tudtak. Ennek a ténynek megfelelően, a politika sok helyen ki-kiütözik már az alakulóüléseken. Temesváron a sváb kisebbség érdemes vezérégyénisége, Blaskovics Ferenc fényes győzelemmel került ki az ellene indított akcióból.

A téves meghívók miatt

A kolozsvári mezőgazdasági kamara vezetőségének megválasztása ügyében pénteken délelőtt a gazdasági akadémián alakuló közgyűlést tartottak. Az értekezleten azonban a huszonnyolc választó tag közül csak tizenhárom jelent meg, mivel az alakuló gyűlés tévesen jelezte a gyűlés napját. A meghívó ugyanis „szeptember negyedikére, szombatra” tűzte ki az értekezlet megtartását, holott negyedikre péntekre esett. Így az alakuló gyűlés kandidatek értekezleté alakult át.

A csonka gyűlés elhatározta, hogy az elnöki tisztségre Muresán Septimiu megyei prefektust tartja a legilletékesebbnek, mivel azonban a prefektus minden valószínűség szerint nem fogadja el a jelölést, az elnöki tisztségre Flor mezőgazdasági vezérfelügyelőt fogja megválasztani. Az értekezlet táviratilag kérte föl a szabadságon levő prefektust, hogy az elnöki tisztség elfogadása ügyében értesítse magatartásáról az alakuló gyűlést.

Az alelnöki tisztségre Christea állategészségügyi felügyelőt, a magyarság részéről pedig Török Bálintot, az Erdélyi Gazdasági Egylet főtitkárát jelölte az értekezlet. Az igazgatói tisztség elfogadására Martinovici Constantin gazdasági akadémiai tanárt, a titkári állásra Moceanut kérte föl az értekezlet. A kamara tényleges ügyvezetésére tehát a magyarság közvetlen befolyást nem gyakorolhat.

A végrehajtó bizottság elnöke a kamara elnöke lesz, alelnökévé Otoit választják meg. Hivatalból tagjai lesznek Filea, Tofan és Cosei, választott tagjai Flor vezérfelügyelő, Daianu esperes, Oto és Scheiner német kisebbségi gazda. A végrehajtó bizottság titkári állására Tofant jelölte az értekezlet. A végrehajtó bizottság tagjai között tehát egyetlen magyar gazdának sem juttatnak helyet.

A kamara póttagjaivá a következőket jelölte a kandidatek értekezlet: Chiritescu akadémiai tanár, dr. Stoianovici, Bratu erdész, Szász Ferenc Dezmérről és Precup Victor. Központi kamarai delegátusnak Muresán Septimiu megyei prefektust jelölték.

A kandidatek értekezlet az ellenőrzőbizottság tagjainak jelölésével egyáltalában nem foglalkozott. Az érdekeltek valószínűleg tartják, hogy az ellenőrzőbizottság tagjai közé egy magyar kisebbségi gazda is bekerül, még pedig Bárdos Péter, vagy Balázs István, a Kolozsvári Gazdasági Egylet alelnöke.

Az alakuló közgyűlés szombaton délelőtt kilenc órakor veszi kezdetét a kolozsvári gazdasági akadémián.

A temesvári alakulás

A temes-torontáli mezőgazdasági kamara alakuló gyűlésén a liberálpárti tagok, akik nem választás útján, hanem hivatalból kapták a tagságot, nem akartak beleegyezni abba, hogy két mandátumot igazoljanak. Az egyik Blaskovics Ferenc prelatus mandátuma, aki a

sváb népbanknak elnöke, a sváb mezőgazdák minden mozgalmának és a sváb kisebbségi életnek vezére. A másik a Vidrighin Stan volt temesvári főpolgármester mandátuma volt. Azon a címen emeltek kifogást ellenük, hogy nincsen földbirtokuk. A kamara nagy többsége megszavazta az igazolást és fölényesen tértek a nadirendre az akció fölött.

Azután megkezdődtek a választások. Először megválasztották Cioban Aurél dr.-t, alelnökké Blaskovics Ferencet és Obadeanu képviselőt. A bukaresti központhoz delegátusnak Cioban dr.-t választották meg. Blaskovics Ferenc az alelnökké választással fényes elégtelt kapott.

A kamarai ülés elhatározta, hogy memorandumot intéz a kormányhoz, az export rendkívüli nehézségeinek megszüntetése végett.

Miért paktáltak le a szászok

Emil Neugeboren, az erdélyi szászok egyik legtekintélyesebb vezetőmbere, Brassóban fogadta a Rapid munkatársát, akinek a következő kijelentést tette:

— Azt kérde tőlem, mi vitt minket arra, hogy a liberálisokkal egyezséget kössünk, csak egyet mondhatok. Mi nem izolálhatjuk magunkat a politikai élettől. Részt kell, hogy vegyünk minden nálunk történő politikai manifesztációban. De ezenkívül is, az egész világ úgy látja, hogy a liberálisoknak van erejük az ügyek vezetéséhez.

— A nemzeti párt meghozta a gyulafehérvári határozatokat, de más elveket alkalmaz a gyakorlatban. Hogy csak egy példával éljek. Nagyszebenben egy pap, aki a nemzeti párt közelálló korifensa, értekezletre hívta össze az összes ellenzéki pártokat, hogy egységes frontot alakítsanak a szász kisebbség ellen. Látnivaló tehát az ellenünk megnyilvánult ellenszenv. Melyik utat választhattuk? Ugye-e csak egyet: a kormánnyal való megegyezést.

— Ami azon híreket illeti, hogy a mezőgazdasági kamarai választásokkal kapcsolatos megegyezés a községi és azután általános az választásokra is vonatkozik, ki kell jelentenie, hogy ez teljesen téves és rossz értesültségen alapszik. Ez a kérdés még egyáltalán nem aktuális, így arról nem is nyilatkozhatok.

Csődbement a lengyel diktátor

Egy kalandos karrier hirtelen összeomlása

Varsóból érkező hírek szerint felsőszilézia egykori diktátora, Konfarty súlyos pénzügyi zavarokba jutott. Biztos égyanis, hogy a vezetése alatt álló kattovitzi Kereskedelmi és Iparbank négy fiókját bezárta, amely egyértelmű a felszámolással vagy még valamivel rosszabb. Pénzügyi körökben beszélnek, hogy a bank devizaoperációk miatt ment tönkre. A lengyel kereskedők fedezetlen dollárcekkekkel folytatott üzelvei juttatták a tönk szélére a bankot. Amikor az ügyek kiegyenlítésére került a dolog, akkor derült ki ugyanis, hogy a dollár közben bekövetkezett nagy emelkedése miatt több ilyen csektulajdonos fizetéseketelenné lett.

Korfanty politikai hatalma érdekében a pénzügyi műveletek mellett mint újságkiadó is nagy szerepet játszott, úgyhogy lengyel Stinnesnek neveztek. Az általa alapított lapok azonban rengeteg pénzt emésztettek fel, úgyhogy egymásután kellett beszüntetnie. Közben a lengyel nehézipar súlyos pénzügyi válságok elé került s így azok a források, amelyekből Korfanty vállalatát táplálta, hirtelen bedugultak.

Korfanty mindig a politikai hullámok hátán vitette magát. A háboru előtt a németországi intranzigens lengyelek vezetője volt. A háboru után ő szervezte Felsősziléziát s mikor ez Lengyelországhoz került, politikai eredményeit csillogó aranyakra váltotta. A lengyel nehézipar nacionalizálásának leple alatt hatalmas vagyont halmozott fel. Bukása örömmel vegyes szenzációt jelent, különösen Németországra nézve.

Hatóságilag engedélyezett

végeladás
Lőrincz & Tóth

cégnél

Eladó tőkebefektetésre

több családi és bérház a központban, több kisebb ház a külvárosban, továbbá a város határán kisebb-nagyobb birtokok, vidéken birtokok ur lakásokkal, kastéllyal.

Keresek a főtéren, vagy közvetlen közelében első emeleti két szobát irodának, esetleg négy szobából álló teljes lakást.

Bérbeadó a Monostori úton egy magán-telek. Elfoglalható négy szoba mellékhelyiséggel, nagy kerttel.

Értekezhetni: Calea Motilor 81 sz. alatt,

Dapp Jenőnél.

Dr. Gralle
MENTA
SZÁJVIZ ÉS
FOGKRÉM

*Kapható az ország
összes drogeriáiban,
gyógyszertáraiban és
illatssertáraiban.*

KÖZGAZDASÁG

A mezőgazdasági kamarák akciója a kiviteli illetékek csökkentéséért

A temesvári kamara memorandummal fordul a kormányhoz

— Az Újság tudósítójától —

A temesvári mezőgazdasági kamara pénteken Blaskovits Ferenc preláthus elnökletével értekezletet tartott, amely a kiviteli illetékek rendezésének kérdésével foglalkozott. Az értekezlet az elnök indítványára elhatározta, hogy a mezőgazdasági termékekre és az élőállatokra rótt magas kiviteli vámok leszállítása ügyében memorandummal fog a kormányhoz fordulni. A memorandum a következő exportkönnyítéseket fogja kérni a kormánytól:

A kukoricakivitel öt hónapig vámentes legyen. A buza kiviteli illetékét tízezer lejben, a rozsét és árpát hater lejtben állapítsa meg a kormány. Az állatkiviteli illetékek revíziója terén a bányászati gazdák állásfoglalását a következőkben szögezi le a memorandum: A vágómarha kiviteli illetékét háromezer lejtben, a sertéseket ötszáz lejtben állapítsák meg.

A temesvári mezőgazdasági kamara elhatározta, hogy az egységes állásfoglalás érdekében csatlakozásra hívja fel a társ kamarákat.

Az iparkamarai választásokra ingyen utazhatnak a tagok. A vasúti vezérgazgatóság hivatalosan közli, hogy a választások időtartama a kereskedelmi és iparkamarai választók ingyen vasúti jegyet kapnak a választási helyre.

Mikor rendezik a kormány az aliami dollárértékesítést. Románia dollártartozásai ügyében hivatalos helyen kijelentették, hogy azok rendezésére csak azután kerülhet sor, ha Anglia és Franciaország már rendezték Amerikával szemben fennálló tartozásaikat.

Bánsági terményárak. A bánsági piacon a buza ára ismét esik. Temesváron a buza 860 lej mázsánként. Rozs 620 lej, árpa 510 lej, zab 520 lej, kukorica 500 lej mázsánként.

Vett már cluji uradalmi 100 lejes sorsjegyet? Huzás visszavonhatatlanul **1925. október 5-én délután 4 órakor** a Városházán. 200 pénz- és az uradalom a főnyeremény

A kormány mégis felemeli a lengyel szén importilletékét. A lengyel szén behozatali illetékének tonnánként négyszáz lejtől való felemeléséről szóló minisztériumi határozat megjelent a hivatalos lapban. Az új illeték szeptember tizenkettedikén lép életbe, addig még a jelenlegi hatvanöt lejes illeték marad érvényben.

Megjelennek az új ötszáz lejesek. Az új ötszáz lejes bankjegyeket szeptember második felében bocsátják forgalomba. Az új bankjegyek ugyanolyan papírból készülnek, mint az ezer lejesek és Traian császár fejének rajzával lesznek ellátva. A jelenlegi ötszáz lejes bankjegyek dec. végéig maradnak forgalomban.

A francia költségvetés hárommillió deficittel. Caillaux pénzügyminiszter a jövő évi költségvetésben mutatkozó 3460 millió franknyi deficitet progresszív jövedelmi adóval akarja fedezni, amely fokozatosan egész negyven százalékig terjed.

Jobb arányszámra törekszik a nagyváradai Kereskedelmi Csarnok az iparkamarai tanácsában. Nagyváradai tudósítónk jelenti: A nagyváradai Kereskedelmi Csarnok vezetősége legutóbbi ülésén egy öt tagú bizottságot küldött ki abból a célból, hogy a kereskedelmi kamarai választásokra vonatkozólag a román tagokat jelölő bizottsággal tárgyalásokat folytasson. A tárgyalásoknak az a célja, hogy — tekintettel Nagyvárad túlnyomóan magyar lakosságára — a husz-husz aránynál a magyarság részére jobb arányszámot tudjon elérni, mivel a román népesség a kinevezett tagokkal együtt ugyanis többségben lesz. A bizottság ugyanis már meg is kezdte ebben az irányban a tanácskozásokat, amelyek hírek szerint elég kedvezően haladnak előre.

Nagyszebeni bérmozgalmak. A nagyszebeni Herma cipőgyár kétszázhetven munkása szeptember elsejétől sztrájkba áll, hogy a kollektív szerződés életbeléptetését a gyár igazgatóságának halogató magatartásával szemben kihasználja. A nagyszebeni Rieger vasgyár mintegy hatszáz főre rugó munkása a hét folyamán harminc százalékos béremelést kértek. Az egyezkedő tárgyalások megindultak.

TŐZSDE

Zürichben a lej 255—, Párisban 10 50

Kolozsvári piacon az árak lanyhulnak, üzletlenség fokozódik.

Tegnap délután 6 óráig a következő jegyzések történtek:

Zürich 39'30—39'20, Newyork 201'75, Páris 9'53, Prága 6'02, Wien 28'60, Budapest 340, London 988, Milánó 8'18.

Bukaresti zárlet szeptember 4-én: Deviza. Páris 960, Berlin 4850, London 988—, Newyork 203—, Itália 815, Svájc 39'30, Bécs 28'50, Prága 6'00

Valuta: Napoleon 760, márka 4850, léva 145, török font 114, font sterling 970, francia frank 970, svájci frank 38—, olasz lira 790, drahma 300, dinár 325, dollár 202—, lengyel marka 35, osztrák korona 2850, magyar korona 2850, cseh korona 6'00.

Zürichi zárlet szeptember 4-én: Berlin 12310, Amsterdam 20840, Newyork 517—, London 2509—, Páris 2425, Milánó 2065, Prága 1532'50, Budapest 72'50, Belgrád 920—, Bukarest 255, Varsó 92'50, Bécs 72'95.

Ne mulassza el csekély 100 lejért megkísérlni szerencsáját!!!

Aki mer, 100 lejért egy kis uradalmat nyer. A sorsolás nyilvános!!!

IRODALOM-MŰVÉSZET

Fanny és a cselédkérdés

(Jerome K. Jerome háromfelvonásos vígjátékának bemutatója a kolozsvári Magyar Színházban.)

„Könnyen lehetséges vígjáték”: ezzel karnyarította alá az európaszerte ismert angol író színpadi munkáját. És miért ne? Az angol lord elveszi feleségül saját komornyikjának unokahugát, anélkül, hogy tudná a konvencionálisn rá nézve fatális helyzetet. Ám a helyzet fatális Fannyra nézve is, aki épp a Bennettek puritánsága elől menekült el a brettli-re, hogy mint lady Berntock kerüljön vissza, férje romantikus titkolózása miatt. A familia természetesen az új lady nyakába ül s mind a huszonhároman az elveszett, de megkerült családtag megjavításán fáradoznak, — ha az új helyzetében nem találná ezt túrhetetlennek. Fanny megtalálja a megoldást: a kényelmetlen titkot leleplezi megbocsátó férjének, minden rendbe jő, ahogy az angol közizlés már ezt előírja s a nagynénikék is megnyugosznak s a Berntock-Hall urnője átveszi a független parancsnokságot.

Angol humor. Markánsan kirívó karakterfigurák között megkívántatik egy problematikus furcsa helyzet, amelyből a szimpatikus fiatal hősnő végül is fölénytel kihuzza magát. Jerome K. Jerome ezt az angol vígjátéksablont azzal fűszerezi, hogy nekimegy az angol arisztokrácia

megkövült atavizmusainak és megengedi magának azt a könnyebbséget, hogy gunyolódik felette. Meg kell állapítani, hogy ehhez értelemmel és szimpatikus kedvességgel teszi.

Pódr Lily Fanny szerepében ragyogóan közvetlen és egyszerű volt. Apró finomságok a mozdulatainak, hangjának művészi átgondoltságával meleg, szellemesen odaérintő kissé ijedt, de öntudatos asszonykát adott. Közvetlen utána a két puritán vénkisasszony kedélygyűlöletével és gyámolatlansággal megjárta a karakterfiguráiban volt nagy és őszintén megnyilatkozó sikere Miklóssy Margitnak és Laczkó Arának. Forgács az arisztokratikus lakájcsalád fő kabinetfigurájának adott markáns és éles vonalakat: Benettel elsőrangú alakításai száma növekedett. Jó volt Kemény szerelme fiatal lordja s helyén volt Mihályfi, Albrecht Lendvay és Ujvári táncbetéte a darabból kissé kirívó volt ugyan, de tapsot kapott.

A színpad kifogástalan stílusossága, a da tempója Janovics dr. rendezői kezét dicséri.

Heti műsor:

Szombat d. u. fél három órakor: A Bajadér (Oláh helyárrakkal. Lengyel Irén fellépésével. Neményi Lillivel, Ihász Aladárral. Sorozatszám 5.) Szombat este fél kilenckor: Fanni és a cselédkérdés (Ujdonság harmadszor, Pódr Lily fellépésével. Sorozatszám 6.) Vasárnap délután fél háromkor: Éva. (Karácsonyi, Neményi Lili, Tompa Béla, Ihász Aladár fellépésével. Olcsó helyárrakkal. Sorozatszám 7.) Vasárnap délután 6 órakor: Fanni és a cselédkérdés (Ujdonság negyedszer. Leszállított helyárrakkal. Pódr Lily fellépésével. Sorozatszám 9.) Vasárnap este fél 9-kor: A Hamburgi mennyasszony (Lengyel Irén és Neményi Lili fellépésével. Sorozatszám 10.) Hétfő: Falu rossza. Ünnepi előadás Blaha Lujza születésének 75-ik évfordulóján. Szentgyörgyi István és Hegyi Lili fellépésével. Leszállított helyárrakkal. Bevezető előadást tart: Janovics Jenő. Bérletszünetben. Sorozatszám 11.)

A színházi iroda hírei:

A nagyságos asszonyt már láttuk valahol. Egy elmés, finom, franciás könnyűségű, szípkázó ötletességű vígjátékujdonnak a címe ez. Szerzője a fiatal Fodor László, akinek ez a második színdarabja csak, de nek első darabját már az amerikai színpad is megvették. Szorgalmasan folynak a próbák a Nagyságos asszonyt már láttam valahol című ujdonságból. A jövő hét közepén lesz a premierje.

Az első operettpremier: Dolly Első operettpremierként olyan ujdonságot hozott a színház, amely bizonyára uralkodni fog az egész évad műsorán. A Dolly volt a legújabb, Bécnek, Budapestnek tavaly a legnagyobb sikere. Nálunk parádés szereposztással, rendkívüli gondos előkészületek után fog a jövő hét végén a Dolly színpadra kerülni.

Fanny: szombaton este és vasárnap délután. Jerome K. Jerome új vígjátékának, amely a tegnapi premieren döntő sikert aratott, szombaton este fél 8-kor lesz a harmadik előadása. Vasárnap délután 6 órakor színpadon a Fanni és a cselédkérdés adják és pengenek.

Csak egy rövid hónap

választ el a sorsolástól. Sorsjegyek vásárolhatók a színházban és a főbizományos Közhazsnu Tak.-nál. Calea Victoria 3. sz., hol 104 lej előzetes beküldéses tén a vidéki rendelések is teljesítettek. Leszállított helyárrakkal. A tömeges jegyelővételből ítélve a harmadik és negyedik előadás is zsúfolt nézőtér előtt fog lefolyni.

Szombaton délután Bajadér; vasárnap délután Éva. Két olcsóhelyás előadás lesz ezen a héten: Szombaton félnyolc órakor a Bajadér kerül színre, Lengyel Irén és a címszerepben s vasárnap fél három órakor Lehar Éváját adják Karácsonyi Lillivel a címszerepben.

A hétfői esti ünnepi előadás. Blaha Lujza születésének 75-ik évfordulóját ünnepli előadással üli meg a színház. A Falu rossza fog színrekerülni, minden legkisebb szereplő elsőrangú művész közreműködésével s leszállított helyárrakkal. Bevezető előadást Janovics Jenő igazgató tart.

— Vegye meg az „Újság”-ot!

SPORT.

A futball-bajnokság sorsolása

Eleztük már, hogy kolozsvári futballbajnokság küzdelmei vasárnap a CFR—Victoria—Husos—Haggibbor, KAC—RMS, KMTE—E mérkőzésekkel megkezdődnek. A futball-szezon kezdetével az alábbiakban adjuk az őszi szezon programját a megejtett sorsolástól.

Szeptember 6. Városi pálya: CFR—Victoria—Husos—Haggibbor, CFR pálya: KAC—KMTE—KKASE.

Szeptember 8. Torda—Kolozsvár ifjúsági pályán.

Szeptember 13. Városi pálya: Haggibbor—Victoria, CFR—KAC, CFR pálya: RMS—KKASE, E—Husos.

Szeptember 14. Szabadnap.

Szeptember 20. Szövetségi nap.

Szeptember 27. Városi pálya: Husos—Victoria—KAC, CFR pálya: CFR—KKASE, E—Haggibbor.

Október 4. Városi pálya: Academia—CFR, E—KKASE, CFR pálya: KMTE—Universitatea, Haggibbor—MRS.

Október 5. Jakobi Dezső nap.

Október 11. Szövetségi nap.

Október 18. Városi pálya: CFR—KMTE, Academia—RMS, CFR pálya: Universitatea—Haggibbor—KKASE.

Október 25. Városi pálya: KAC—Haggibbor, E—RMS, CFR pálya: Universitatea—RMS, SE—Academia.

November 1. Városi pálya: KAC—Academia—KKASE—Victoria, CFR pálya: Universitatea—RMS, CFR—Husos.

November 2. Szövetségi nap.

November 8. Városi pálya: Haggibbor—CFR KAC—Husos, CFR pálya: Victoria—Academia, KKASE—Universitatea.

November 15. Husos, RMS—CFR, CFR pálya: KAC—KMTE, Haggibbor—Universitatea.

November 22. Városi pálya: Haggibbor—Academia, RMS—Victoria, CFR pálya: Husos—Universitatea, KAC—KKASE.

November 29. Városi pálya: Academia—Universitatea, KMTE—Victoria.

December 6. Városi pálya: Academia—KMTE, Victoria—Universitatea.

December 13. Városi pálya: Husos—Academia.

Martint felfüggesztették. A német-svájci athletikai mérkőzésre amerikai útja miatt a svájci Martin sehogysem akart kiállni, pedig az egész sportvilág lázas érdeklődéssel várta a közte és a német Peltzer közt lefolyó küzdelmet, 800 méteren, a mely esetleg a fennálló világrekord megdőlését is eredményezhette volna. A svájci Szövetség a legszigorubb retorziókat helyezte kilátásba, de ez semmit sem használt, sőt Martin elvakultságában a Baselbe utazó többi válogatott athlétákat is igyekezett lebeszélni a részvételről. Azonban a hazafiatlan és sportszerűtlen lépésre egyedül clubtársát, a diszkoszvető rekorder Eugenheimot sikerült rávennie. A svájci szövetség még a verseny napján, úgy Martin, mint Eugenheimot felfüggesztette és minden bizonnyal a legszigorubb büntetéssel fogja sújtani a világhírű futót is, amely mindennek okozója volt.

A német tornaszövetség athletikai bajnokságai. A német tornaegyletek

szövetsége tudvalevőleg a német athletikai szövetségtől függetlenül műveli az athlétikát és hatalmas tömegeivel ugyancsak kitűnő eredményeket mutat fel. Bizonyosság ez a csak tagjai részére nyitva álló athletikai bajnokságok eredménye. A bajnoki versenyt az idén Lipcsében tartották meg 12000 néző előtt és a bajnokok nem egy számban értek el jobb eredményt, mint az athlétabajnokok. Így Holbberger a távolugrásban, Gossow a rudugrásban ért el jobb eredményt, de kitűnő, majd minden többi számereedménye is. Különös eredményt érdemelnek a női számok, hol Junker, Furehheim és Schumann produkáltak elsőrangú.

100 m síkf. 1. Lammers, Oldenburg, 10.8 mp. 2. Messner, Göttingen 10.9 mp. 300 m síkf. Bräunig Drezda 50.7 mp. 2. Wessendorf Köln 52.6 mp. 5000 m síkf. 1. Prowatka Drezda 16 p 22.8 mp. 2. Prösicke, Petershagen 16 p. 23.1 mp. 110 m gát. 1. Anton Berlin 16 mp. 2. Dahms Nienabück 16.1 mp. 4x100 m staf. 1. Ludrigshafn Tn TCL 44 mp. 2. MTV Bramschweig 44.1 mp. Svédstaféta 1. Ludvigshafen 2 p 05.7 mp. Olimpiai staféta 1. ATV Berlin 3 p 50.4 mp. Magasugrás. 1. Renter Hannover 183 cm.

Távolugr. 1. Hornberger, Kreuznach 7.22 m. Köchermann, Hamburg 7.13 m. Rudugrás: 1. Gossow, Rathenow 369 cm. Rekord 2. Kern, Mainz 360 cm. Diszkoszvetés: 1. Dörr, Dornheim 42.19 m. Súlydobás: 1. Lingnau, Hannover 13.32 m. 200 m síkfutás: 1. Lammers, Oldenburg 22.8 mp. 800 m síkfutás: 1. Oehl, Essen 2 p 05.1 mp. 1500 m. síkfutás: Oehl, 4 p 18.2 mp. Hármassugrás: 1. Böning, Brake 13.52 m. Marathonsfutás 40 km: 1. Teuerkaft, Berliner TSch. 2 óra 37 p 37.4 mp.

Női számok: 800 m síkfutás: 1. Junker, Kassel 12.4 mp. Magasugrás: 1. Junker, Kassel 146 cm. Távolugrás: 1. Turehheim, Neuköln 550 és fél cm. Rekord. 4x100 m staf. 1. TC. Hannover 52.6 mp. Gerelyvetés: 1. Schumann (Essenaltendorf) 36.88 m rekord. Diszkoszvetés: 1. Grusse, Niederlehne 25.58 m.

Két új osztrák uszókörrekord. A bécsi Dianában nagy érdeklődés mellett mérkőzött a magdeburgi Hellasz Ausztria legjobb uszóiával. A 400 m-es melluszásban Rademacher győz 6 p. 29 mp alatt a négyszer százas fértistafétában első Hellasz, 4 p 48.4 mp. A 300 m-es nőuszásban Lift 5 p 4.6 mp. kitűnő idővel új osztrák rekordot állított fel. Ugyancsak új osztrák rekord a 3x100 m-es hölgystafétában a Danubia csapatának 4 p 48.4 mp-es ideje. A 100 m-es szabaduszást Heimann (Hellasz) nyerte 1 p 4.2 mp idővel. Vízpolóban a Hellasz Ausztriát 10:2-re verte.

A Davis Cup India—Magyarország közti mérkőzése az első nap eredményei a következők: Fyzee (India)—Göncz 6:2, 6:2, 7:9, 6:2. A férfi párosban: Jacob—Elal (India)—Pétery—Kirchmayer pár ellen győz 6:4, 2:6 arányban. Szitáló eső miatt a mérkőzés folytatását holnapra halasztották.

— Hirdessen az „Ujság”-ban!

UJSÁG

Előfizetni, hirdetések és apróhirdetések feladásai a következő helyeken lehet:

Cluj-Kolozsvár:

A kiadóhivatalban, Deák Ferenc-utca 35; a Gombos-féle papírhivatalban, Strada Regina Maria 12; a Friedmann-könyvkereskedésben, Főter.

Nagyvárad:

Ardeal-újságírók, Ur-utca.

Szatmár:

Szatmár-hírlapiroda, a Gucia-szálló udvarán.

Marosvásárhely:

Csergő Tamás és Társa, Főutca 85.

Arad:

Veres Imre szerkesztőségi és kiadóhivatali vezető.

Lapalapító: Lőbl-hírlapiroda.

Temesvár:

Páll György szerkesztőségi és kiadóhivatalvezető.

A. B. C. hírlapiroda.

Brassó:

Elekcs-hírlapiroda, Kapu-utca 32 szám.

Sepsiszentgyörgy:

Feder-papírkereskedés.

Áruraktárunkat

átköltözködés

miatt az alanti árjegyzék szerint árusítjuk:

Ezelőtti volt:	Leszállított árak
35 L Kartonok	20 L
33 „ Vasznek	22 „
55 „ Delaine	35 „
280 „ Férfi szövetek	150 „
!!! mig a készlet tart !!!	

DICK-ÁRUHÁZ

Calea Reg. Mária (Deák F.-u.) 5.

